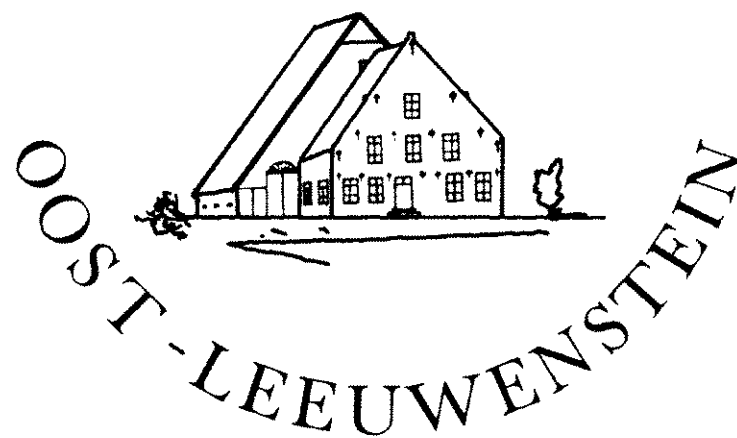

STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD
HOFWEG 13 3274 BK HEINENOORD

BULLETIN 74

AUGUSTUS 1997

STICHTING
VRIENDENKRING VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHÉ WAARD
(ingeschreven K.v.K. Dordrecht nr. 41119934)

Redactie en secretariaat:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Giro 38.70.852.
Contributie: minimaal F 10,-- per persoon/jaar.

Redactie:

Mevr. C. van Buren	W. Reedijk
J. Gerretse	Drs. J.E. de Rooy
A.O. Mol	C. Spruit
P.J. Pot	Mr. R. van der Waal
K.H. van der Ree	J. Weijers

Hof van Assendelft:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Telefoon 0186-601535.
Geopend dinsdag t/m zaterdag 14.00 - 17.00 uur.
Zaterdag bovendien 10.00 - 12.00 uur.
Leeszaal: Geopend woensdag 09.00 - 13.00 uur.
Zaterdag 10.00 - 17.00 uur.

Oost-Leeuwenstein:

Dorpsstraat 13, 3274 BB Heinenoord.
Geopend zaterdag 10.00 - 12.00 en 14.00 - 17.00 uur.

Groepen op afspraak.

Conservator:

Drs. J.E. de Rooy 0186-602010

Niets van deze uitgave mag zonder toestemming van de
redactie worden overgenomen.

NIEUWS VAN DE REDACTIE

Beste vrienden,

Dit bulletin durf ik haast geen "zomer" bulletin meer te noemen, want het heeft de hele dag geregend en de weken hiervoor waren ook niet direct stralend. Ik troost me maar met de gedachte, dat dit weer u er misschien eerder toe brengt om uw heil binnen te zoeken en dan is een bezoek aan ons mooie streekmuseum mooi meegenomen. Overigens ben ik me ervan bewust dat het omgekeerde ook het geval kan zijn: u komt er wellicht eerder toe bij goed weer als u de fiets kunt nemen en Heinenoord in uw route opneemt. Hoe het ook zij: bel eens aan en u bent welkom! Er is altijd wel weer wat nieuws te zien. De rubriek "aanwinsten" getuigt daar telkens van.

Bent u toch aan het fietsen, dan komt u misschien langs de watertoren ten westen van de dorpskern Heinenoord. U moet dan weten, dat deze toren, de kleinste van Nederland, sinds kort ook eigendom is van de Stichting Streekmuseum.

Het doet ons genoegen u te melden dat onze redactie is uitgebreid met de heer C. Spruit te Heinenoord, die zich speciaal zal bezighouden met de automatisering van onze vriendenadministratie. Wij heten hem van harte welkom in ons midden!

Degenen die regelmatig van onze genealogische en historische gegevens gebruik maken, zullen geconstateerd hebben, dat de studiezaal er zeer op vooruit is gegaan met de kasten vol naslagwerken, die vrienden aan het museum hebben geschonken. Tot onze verwondering blijken er nog steeds (amateur)genealogen te zijn, zelfs uit de naaste omgeving, die niet op de hoogte zijn van alle mogelijkheden, die deze studiezaal te bieden heeft. Zegt het dus voort!

Verder in dit nummer vindt u de informatie betreffende de vriendendag op zaterdag 4 oktober a.s.. We weten, dat er naar uitgekeken wordt en hopen dan weer vele vrienden te mogen begroeten!

Nog even dit: mocht uw jaarlijkse bijdrage er eventueel bij zijn ingeschoten, dan verzoeken wij u dat even recht te zetten. De penningmeester zal u er dankbaar voor zijn! (postgironummer 38.70.852, minimale bijdrage f 10,- per persoon/per jaar.)

Wij hopen dat u dit geschrift met genoegen zult lezen en graag tot ziens!

J.G.

AANWINSTEN

De heer Tieleman is degene die de aanwinsten van het museum registreert, schoonmaakt, en zondig een conserverende behandeling geeft. De afgelopen maanden heeft hij het daar niet zo druk als anders mee gehad. Het aantal aanwinsten was minder dan we gewend waren. Wij hebben ons vaak afgevraagd hoe het mogelijk was dat er steeds zoveel werd geschonken. Is het eind van de grote stroom van oude en zeer oude voorwerpen die aan het museum werden geschonken dan nu toch in zicht? Welnu, de tijd zal het uitwijzen.

Vanwege het kleine aantal schenking laten wij de gebruikelijke indeling achterwege. De aanwinsten zijn: een kuikenboormslag, een handboormachine, een griendwerkershakbijn, zakkenstopnaalden, diverse glazen en ander glaswerk, een lepeldoosje, een stenen schenkan, twee platte borden, een snij-apparaat, een benen schoenhaakje, drie benen handwerkpriemen, twee rouwspelden en een paar rouwoorbellen, een grote stopfles, een winkelstandaard met glazen stolpen, een barometer, een "Akki-kookkist" (hooikist) op onderstel, een opwindbare deurbel, twee bussen Vim, een kleine kaasvorm, een mutsenplooi-ijzer, negen albums uit het begin van deze eeuw met familiefoto's, en emaille bordje "messenslijperij", twee glazen dakpannen, een voorzittershamer, een drinkkruikje, twee pennendoosjes, een houten naaldenkoker, drie rollen kaartjes voor veevoederzakken, vijf smalfilms met beelden van Westmaas en diverse boeken.

De gevers van de bovengenoemde zaken bedanken wij van harte.

R.v.d.W.

NIEUWE VRIENDEN

In de afgelopen zomermaanden meldden de navolgende personen zich aan als vriend/vriendin van het Streekmuseum.

HW 411	A.D. van Balen-Blanken	Oud-Beijerland
L 719	P.A. Barendregt	Breukelen
HW 478	R. Belder	Nieuw-Beijerland
L 630	D.J. Bloos	Hendrik Ido Ambacht
L 600	H. den Boer	's-Gravenzande
HW 112	M.A. Bolle	Numansdorp
L 792	R. van Dorsser	Rijswijk
HW 361	H.J. Flieringa	Klaaswaal
L 67	A. v/d Griend-v/d Hoeven	Arkel
HW 220	H. van der Hoek	Mijnsheerenland
L 816	R. Huiskamp	Nijmegen
HW 479	M.J. Lagendijk	Nieuw-Beijerland
HW 39	S. Marecj	Oud-Beijerland
L 747	J.S. v.d. Meeren	Rotterdam
HW 72	D.H. Pleit	Numansdorp
HW 560	D.P. Snijders	Oud-Beijerland
L 471	R.A. van der Spiegel	's-Gravenhage
HW 614	A. Terdu	Klaaswaal
L 729	L. Troost	Poortugaal
L 333	J. Vermeer-Reedijk	Ridderkerk
L 683	L.C. Verseveld	Hoogvliet
L 635	A.J. de Vos	Rotterdam
L 636	W.H. de Vos-Zwaving	Rotterdam
L 319	C.W. Waldekker	Zevenbergen
L 809	A. de Winter	Vlaardingen

Red.

VRIENDENDAG

VRIENDENDAG 1997 IN 's-GRAVENDEEL

Zoals al eerder aangekondigd, zal op zaterdag 4 oktober a.s. de jaarlijkse Vriendendag worden gehouden. Deze keer vindt het middagedeelte plaats in 's-Gravendeel, waar in samenwerking met de Historische Vereniging 's-Gravendeel een afwisselend en boeiend programma is samengesteld.

Vanaf half twee zult u die middag worden ontvangen in het verenigingsgebouw "Ons Centrum" aan de Kerkstraat 25a. Na een kop koffie en een welkomstwoord kunt u zelf kiezen wat u gaat doen. Of u kunt in "Ons Centrum" een gevarieerde diaserie over de geschiedenis van 's-Gravendeel bekijken, of indien u prijs stelt op wat meer beweging, dan kunt u eveneens onder leiding van leden van de Historische Vereniging 's-Gravendeel een wandeling door het Kildorp maken. Tijdens deze tocht zal ondermeer een bezoek worden gebracht aan de voormalige bierbrouwerij "De Bel" (voor verdere informatie hierover verwijzen wij U naar het artikel over "De Bel" in dit Bulletin) en zal worden stilgestaan bij de voormalige synagoges van 's-Gravendeel. Rond kwart voor vier staat voor iedereen een rondleiding in de Nederlands Hervormde kerk op het programma.

Uiterlijk om vijf uur vertrekt het gezelschap met eigen vervoer naar "de Vijf Schelpen" in Mijnsheerenland, waar de traditie van "spek-met-peren" hoog in ere zal worden gehouden. Lust u dit niet? Niet getreurd, want er zal ook erwtensoep zijn. Een smakelijk einde van een "'s-Gravendeelse dag".

Wanneer u geen eigen vervoer heeft zullen wij ervoor zorgen dat U vanuit 's-Gravendeel in Mijnsheerenland zal arriveren.

Heeft u zin gekregen in een uitstapje naar 's-Gravendeel? U kunt zich tot 20 september a.s. aanmelden voor deze dag door overmaking van F 35,-- per persoon op postgirorekening 38.70.852 van de Stichting Vriendenkring van het Streekmuseum Hoeksche Waard te Heinenoord.

Uiteraard onder vermelding van het aantal personen en de menukeuze spek-met-peren of erwtensoep. Wij rekenen op uw komst. Introdúcé(e)s zijn zoals gewoonlijk hartelijk welkom.

Voor nadere inlichtingen kunt u contact opnemen met de heer A.J. Dekker, penningmeester, telefoon 0186-604652.

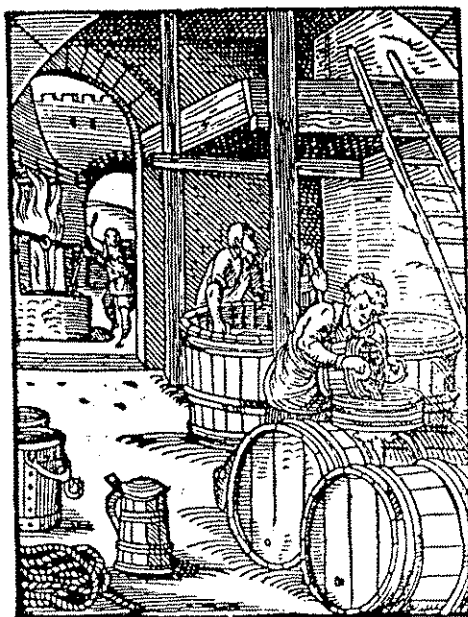
Red.

Bierbrouwerij "de Bel"

Menig oudere 's-Gravendeler herinnert zich dat er vroeger aan de huidige Boven Havendijk nrs. 42 en 44 een bierbrouwerij was gevestigd. Uit de gedenksteen in de zijgevel valt op te maken dat de brouwerij op 17 september 1845 gesticht moet zijn door Hendrik de Heer. Hij was een zoon van Gijsbert de Heer, broodbakker aan de Noord Voorstraat en Piertertje Grootepas. Bij zijn huwelijk op 7 november 1845 met Anna Vliegenthart, dochter van Willem Vliegenthart, korenmolenaar en Anna de Bont is hij vermeld als bierbrouwer.

Wat Hendrik ertoe bracht om bier te gaan brouwen weten we niet, maar gesteld mag worden dat de bakkersfamilie De Heer bekend was met de grondstof graan. Er was in de jaren rond 1850 een toenemende vraag naar het pas geïntroduceerde 'Beiersch' bier, wat wij tegenwoordig pilsener noemen. Er werden in die tijd diverse nieuwe brouwerijen in Nederland opgericht. De provincie Zuid-Holland telde in 1858 welgeteld 29 brouwerijen.

Op 12 mei 1853 kreeg Hendrik de Heer vrijdom van accijns op de handel in bier en azijn, hetgeen gesteund

werd door de gemeenteraad, terwille van de minder draagkrachtigen. Het bier werd vervoerd in zogenaamde 'achies' (achtjes); dat waren de vaatjes waarvan er enkele in de kelder van het streekmuseum zijn te bezichtigen. Hendrik de Heer werd op 9 juni 1853 door de raad beticht van misbruik van de Haven- of Buitendijk door dezelve met paard en kar te berijden. Volgens de gemeenteraad was de dijk alleen voor voetgangers geschikt. Naar aanleiding hiervan is later de zogenaamde bierstoep aangelegd; een afzonderlijke afrit van de dijk voor de brouwerij.

Zoon Gijsbert de Heer huwt op 27 mei 1875 te Heinenoord met Maria Vink en is dan reeds vermeld als bierbrouwer. Hij zou het bedrijf later overnemen.

Om half twee in de namiddag van den 27 juni 1878 is een gedeelte van de "Bierbrouwerij De Bel" aan de Havendijk toebehorende aan H. de Heer (brouwer en raadslid) afgebrand. Gemelde brouwerij was tegen brandschade verzekerd. De oorzaak van de brand was onbekend, aan moedwil viel echter niet te denken. De schade bleef beperkt tot een der bierkelders, zodat de werkzaamheden konden worden voortgezet. Ter ere van het 40-jarig jubileum werd op 17 september 1885 de gedenksteen in de zijmuur ingemetseld.

In 1911 draagt Gijsbert de Heer het bedrijf over aan zijn zoon Hendrik de Heer die in datzelfde jaar te 's-Gravendeel huwt met Trijntje Herweijer. Hendrik de Heer had als hoofdberoep landbouwer en was daarnaast ook bierbrouwer. De heer W. Kooij, die 101 jaar is geworden (grootvader van de huidige eigenaren), vertelde dat het water in de haven weleens zo hoog kwam dat het in de kelders liep. Het brouwen gebeurde alleen in het voorjaar en in de zomer. Er werd gestart met één keer per week te brouwen en in de zomer twee keer per week; de productie bedroeg dan omstreeks 10.000 liter per dag. Het bier ging in de oogsttijd naar de boeren en de cafés en zat in de zogenaamde "achies". Het alcoholpercentage bedroeg 4%. Niet alleen in de Hoeksche Waard maar ook in Dubbeldam werd geleverd. Na het overlijden van Hendrik de Heer op 15 januari 1947 werd de brouwerij nog enkele jaren voortgezet door zijn tweede zoon Johannes Schilleman de Heer.

Het brouwen geschiedde toen reeds enige tijd onder contract van Heineken. In 1951 werd een nieuw contract met de Heinekenbrouwerij gesloten. Hierna kwamen de bekende "Bel flesjes met beugel" in de handel. De levering heeft maar kort geduurd; de brouwerij werd toen gesloten.

Bronnen: Gemeente-archief 's-Gravendeel; Brievenboeken 's-Gravendeel; Fichescollectie Streekmuseum Hoeksche Waard; Het Nederlands bierboek door D. Vlam; Het Nieuwsblad van de Hoeksche Waard en IJselmonde.

M.Tak

'UIT HET HOEKSCHEWAARDS BEDRYF'

In deze nieuwe rubriek zal telkens een ander (verdwenen) beroep of ambacht belicht worden aan de hand van het beroepensysteem in de leeszaal van het Streekmuseum en het boekje "Het Menselijk Bedryf" van Jan Luijken.

De klepperman ofwel de nachtwaker van Oud-Beijerland.

"In de oude tijd was de nachtwacht een gewaardeerd factotum op het dorp, die 's zomers om drie en 's winters om vier uur in de morgen met de klep alle straten afliep. Huizen verklonk het dan: 'Drie - vier - uur heit de klok, de klok drie - vier.' En eenmaal moet het gebeurd zijn, toen de klokkenist het uurwerk in de toren vergeten had op te winden en de nachtwaker geen horloge bij zich had, het door de stille straten galmde:

'Het uurwerk, dat gaat niet / En de klok, die slaat niet
En nu raad ik maar op de gis / Dat het drie uren is.'

Volgens de instructie van 1853 moest de nachtwaker in November, December, Januari en Februari van 's avonds tien tot 's morgens vier, in Mei, Juni en Juli van 's avonds elf tot 's morgens twee en de andere maanden van 's avonds tien tot 's morgens drie met de klep rondgaan, daarbij met geringe tussenpozen met de klap slaan en met luider stemmen de hele en de halve uren van de nacht roepen; na middernacht moest de klep nog zo vaak geslagen worden als de klok uren sloeg. Bovendien moest hij uitzien naar brand, op hoog water acht geven, waken tegen dieverij, inbraak, straatrumoer, straatschenderij en smokkelarij en de hand houden aan belasting- en politieverordeningen.

Om de kosten van de nachtwacht te dekken werd omstreeks 1783 ieder jaar een wachtcedulle opgemaakt, dat willen zeggen een lijst van het waakgeld, dat ieder huiseigenaar te betalen had, al naar de grootte der huizen lopende van 4 tot 16 stuivers, later verhoogd van 50 cent tot een enkele, die F 2,50 betalen moest. In 1895 ging de nachtwaker voor het laatst met de klep rond, in 1923 werd de betrekking opgeheven; Adolf Coenradie en Piet van den Berg waren de laatste nachtwakers."

Tot slot van dit artikel volgt een kleine bloemlezing uit de ficescollectie van het Streekmuseum, waarin de klepperman/nachtwaker voorkomt.

- Op 11 augustus 1675 stellen de Schout en Schepenen van Strijen, Tonis Bastiaans Sterrenburgh aan als doodgraver, klapwaker en klokkluder van de 'avont en morgenclock' tegen een salaris van f 120,- per jaar. Lang heeft Tonis deze functies niet vervuld, want in de ogen van de Schout en Schepenen neemt hij de ambten slecht waar. Op 17 december 1675 wordt Leendert Jans Bergeijck benoemd als doodgraver en nachtwaker tegen een salaris van f 11,- per maand. Het 'waackloon' is niet bij dit bedrag inbegrepen. Leendert moet hiervoor zelf collecteren.

- Arij van Vliet is de nachtwaker van Puttershoek in de periode 1778 - 1801. In de winters van 1784 en 1787 wordt zijn takenpakket uitgebreid met de verplichting bij de rivier wakken te hakken en deze open te houden ten behoeve van de brandweer.

- Pieter de Vries legt in 1745 de eed als 'turftonder, nagtwaker en uijtroeper' van Heinenoord af en krijgt voor iedere functie een apart "salaris" van de burgerlijke overheid. Naast deze inkomsten, krijgt hij onder andere "waackgeld" van de kerk, omdat hij de pastorie extra in de gaten houdt tijdens zijn nachtelijke omgang door het dorp. Uit het kerkarchief van Heinenoord blijkt dat hij in 1745 f 2,-, in 1746 f 1,14,- en in 1753 4 gulden en 10 stuivers ontvangt voor zijn nachtwaken.

Bron: Artikel uit de serie: Uit vervlogen dagen, door K. Siderius (over de geschiedenis van Oud-Beijerland) in het Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard en IJselmonde (1951); Ficescollectie Streekmuseum; De Nedertanden "Merkwaardige klederdrachten en beroepen in meer dan honderd oude gravures uitgebeeld door Hendrik Brown.

P.J.P.

WERKGROEP DIALECTEN

Toen de huisvrouwen nog zelf brood bakten.
(’s-Gravendeel, Schenkeltje 1905)

In het begin van deuze êêuw kwam het nog regelmatig voor dat partekeliere zelf brôôd bakten. Bij de mêeste boerderije stong op de wurf een bakhuis of bakkêêt met een oven. Maar niet allêên bij de boere was het bakke gebruikelijk, ôk op verschaaie wurfies achter arrebaaiershuize stong, los van het huis een gemesselde bakove. Het gewelf was van vuurvaste stêên en den ovevloer van plavuize.

In zukke oves bakten de vrouwe op vrijdag brôôd. Echt volkorebrôôd van tarrowemeel, zuurdêêg, zout en drinkwater. Dat drinkwater haalden de vrouwe uit de bron in het Schenkeltie; schuin voor het huissie van Jan Pelies. Het was maar een ouwe hut, met strôd gedekt en een vloer van slik. Daerin weunde Jan met zn moeder Woutjie die bekend stong as een zeer ondeugend wijf terwijl Jan plaeselijk beroemd was omdattie zôd ontaerd kon liege.

Water om te boene en te wasse wier gehaald uit kreke en vliete of bij gunsteg tij uit de have of de Kil.

Dringend nôôdeg was het zelfbakke niet meer want het durp had deur-de-bank genome altijd een twintegtal vakbekwame bakkers.

Het was een êêwenouwe gewoonte; het bespaarde geld en het brôôd had deur het gebruik van zuurdêêg een aparte smaak. Daerenbove bleef het brôôd langer goed want "de rek" (leng) kwam in dut iettewat zurige brôôd niet voor. De brandstof voor den ove bestong mêestal uit vlasscheven, maar bij boereknechs en -arrebaaiers die niet over scheve konne beschikke wier dr hout gestookt. In de 19e êêuw hoorde bij het weegeld soms êên of twêê takkebosse. Het bakke gebeurde op de êêuwelang gebruikelijke manier deur in de bakove te stoke.

Op ’s-Graevendêel heb het huisbakke nog het langst stand gehouwe in het Schenkeltie, een schijnbaar onnôozele buitewijk, stiefkind van de gemêente en beweund deur bizondere mense die gehard waere in de altijd durende strijd met den ouwen Brouwer, aaigenaer van het poldertie "De Nest" (het Landigje van Bevershoek).

Ok het Schenkeltie was zijn aaigendom en dat liet hij dan ôk goed merken. In herfst en winter was het een onbegaanbaar oord vrotgereje deur de boerewages en hardstikke donker want verlichting waster niet omdat de Brouwer dat niet wou hebbe.

Maar bij mooi weer, in lente en zummer was het een paradijs dat zelfs buitelandse kunstschilders antrok. Bevodijks stonge de neutebôome (waer we as jonges ginge "neuterobbe"); beneejedijks stonge de hooistove. De kunstschilders zatte in het gras onder de neutebôome en schilderden de bron, Huize Pelies en de waterdraegende vrouwe metter krullemusse of haakmussies.

Het dêêg; mêestal vijf kilo tarrowemeel, drie liter drinkwater, zuurdêêg en zout, wier gekneed in een beukenhouten trog die met "zulverzand" wier zuiver gehouwe. Bij gebrek an een trog wier ôk wel gebruik gemaakt van een schôone wastob. Van het dêêg wier altijd een stikkie overgehouwe en in een vochtegen doek in de kelder bewaard. Dat was het zuurdêêg voor de volgende week want met gist wier niet gewerkt.

Naedat den ove witgloeiend was gestookt ($\pm 250^{\circ}\text{C}$) wier die leeggehaald met een klaaine loet, uitgedwaald en dan kon er - onder afnemende warmte worre gebakke.

Deurdat het overaam (deurtie) bekant nooit goed sloot waere de kiere dichtgeplak met reste dêêg. Deur de hette van den ove wiere die ressiees meegebakke en vurmden een tractatie voor de jeugd.

De vurm van het aaigegebakke brôôd was rond, het gewicht ongeveer een kilo. "Kuilbrood" wier het genoemd want bij oôns is een kuil hetzelfde as een wiel.

Brôôdbakke was vrouwewerk. De man zurgde voor "grof geld", fijn kachelhout, het varreke, laeter de spekkuipe en verder zijn tuinland. De vrouwe had meer taek: koke, bakke, wasse, verstelle, kouse stoppe, de kindere opvoede en de zurg voor de stikkezakke.

Brôôd snije deeje ze op een speciale manier, nl. rechtopstaande wier het brôôd met grôote snelhaaid voor de borst gesneeje met een brôôdmes dat regelmateg wier geslepe op de wetplank.

Voor de verandering wier wel is een paar pond tarrowemeel gezeefd en gebuuld. De zemele waere voor "den bik" en van de ietewat grauwe blom wier een soort wittebrôd gebakke "Masteluin" genoemd. Masteluin had deur het zuurdêg een speciale smaak die zelfs niet deur de bakkers was te evenaere.

Het zelf bakke van brôd hebbe de vrouwe nog tot omstreeks 1920

gedaen. Tot an den eersten oorlog was het traditie: in de mobelesatietijd wier het nôdzaak om het rantsoen an te vulle en in de eerste jaere nae 1918 is het nog - in afnemende maete - gedaen vanwege de slechte kwaliteit van het zôgenaamde regeringsbrôd.

Hier en daer staat nog een bakkêet op een boerenerf, mêestal verbouwd of in gebruik as spoellokaal voor de melkbusse of as washok voor de dames.

"Een masteluin boe met reusel en stroop was al een tractatie, maar warreme ovekorsies met stroop was nog lekkerder dan taart" zei een van mijn sleutelinformanten (dat mooie woord heb ik gelêend van Mulish).

Tijd en ruimte voor meer over het Schenkeltie is helaas te kort.

Bij het verlaete er van passere we een huis met een gevelstêen: "Wie zal 't weten" en daer wete we gêen antwoord op. Bij het naedere van de Striendijk worre we gegroet deur Jaapie van Seele metter gehaakte mussie. "Tjee!" was altijd haar vrindelijke groet. Ze is bekend geworre omdat ze gedurende heur leve zeventien poezen overleefde en van elk dier de gedrôgde staert had bewaard. Een bos van zeventien kattestaerte sierde haar nederige stulp.

Dr wier ôkverteld datter in het Schenkeltie een vrouw weunde die kon tôdvere maar dat is nooit beweze. Bij het dijkwinkeltie van Sanna Slobbeek nemen we afscheid.

WERKGROEP DIALECTEN

DE VRAGENRUBRIEK

Op de vragen die in het Bulletin van april 1997 zijn geplaatst, zijn helaas geen reacties binnengekomen. De inzenders zijn daar inmiddels van op de hoogte gesteld. Voor sommige vragen lijken geen antwoorden te bestaan! Misschien worden er in de toekomst nog bronnen ontdekt die duidelijkheid kunnen verschaffen.

De volgende problemen vragen ook weer om een oplossing:

439. Jacob Vermeulen, afkomstig uit 's-Gravendeel (1648), lidmaat te Cillaarshoek (1667), tr. met Pleuntje Dirks. Hij was een zoon van Willem Jans Vermeulen (Nieuw Bonaventura 1631) en Commerken Jacobsdochter Langen (overl. voor 1632, afkomstig van Charlois).
Gevraagd het voorgeslacht van Willem Jans Vermeulen.
440. Informatie gevraagd over personen met de naam Schilleman of met de naam De Deugd of over mensen die in enigerlei relatie stonden tot hen, allen levend in de 17e eeuw of eerder.
441. Gerrit Pieters Broer (Broers, den Broeder), huwt voor 1759 met Adriaantje Jans (van der Weide, gedoopt 11-07-1728 te Klaaswaal als dochter van Jan Thonis en Maartje Jacobs van Driel. Wie weet iets over de afkomst van Gerrit Pieters?
442. Jacob van Driel, geb. Mijnsheerenland 22-3-1821, overl. ald. in 1862, had vijf kinderen: Johanna (overl. voor 1869), Marinus (geb. 1851), Tanneke (geb. 1854), Ewoud (geb. 1855) en Antoinette (geb. 1860).
Wie weet iets over de verdere levensloop van Ewoud, Antoinette en Tanneke?

Dit waren alle vragen die nog "in voorraad" waren en dat betekent dat er op dit moment geen problemen meer liggen die nog geplaatst zouden kunnen worden. U begrijpt dat voor de verdere voortzetting van deze rubriek nieuwe vragen nodig zijn! Deze vragen hoeven niet per se te gaan over genealogie, maar kunnen ook over een bepaald huis, een bepaalde gebeurtenis of een volksverhaal gaan. De enige voorwaarde die de redactie stelt is dat er een binding met de Hoeksche Waard is!

De berichten worden afgewacht op het adres van de vragenrubriek:

Strijensedijk 2
3295 KM 's-Gravendeel

A.O.M.

AFDELING GENEALOGIE

In de afgelopen periode werd de verzameling fiches uitgebreid met gegevens uit de volgende bronnen:

- * Overlijden Burgerlijke Stand Puttershoek 1835 t/m 1839.
- * 16.000 andere bronnen.
- * Rechterlijk Archief Heinenoord nr. 1: 1587-1614.
- * id. nr. 2: 1625-1636.
- * id. nr. 3: 1636-1652.
- * Kohier 10e penning Puttershoek: 1557 en 1561.

De verzameling Streekgenealogieën (SG's) werd uitgebreid met de volgende nummers: Ampt, Auwerda, Bison, Bothof, Van der Brink, Van der Broek, Broer, Cuperus, Dooremans, Dussenbroek, Van Ginkel, Van der Gevel, Graveland, Hak, Van Hal, Havelaar, Den Hoed, Van der Hof, 't Hooft, Van Iperen, Joele, Jongerius, Kanis, Kanters, Klapwijk, Kranenburg, Van Leeuwen, Lodder, De Lijster, De Lint, Mast, De Munck, Van Namen, Padmos, Pleijsier, Poot, Prigge, Rolloos,

Van Rugge, Schellenbach, Schouwenburg, Sedebal, Staat, Stein, Van der Stok, Tiggelman, Den Toom, van Trigt, Van Turnhout, Van Warendorp, Weerheim, Van der Werf(f), Willemstein, De Witt, Zandee, Van Zon, Zwiep, Van Zwieten en de kwartierstaat van Floris Hers, geboren 20-09-1881 Oud-Beijerland.

Bestaande SG's van de volgende geslachten werden aangevuld: Aardoom (359), Van As (127), Baks (707), Barendrecht (416), Van den Berg (373), Bervoets (323), Bestebroer (257), Van Bezeij (665), Bison (1096), Boer (429), Boertje (405), Van der Bom (679), Van Brakel (47), Brouwer (945), Van Brugge (769), Buurman (447), Coomans (3), Cranendonk (476), Van Dalen (753), Dam (300), Dekkers (428), Van Driel (204), Drinkwaard (219), Drogendijk (775), Ebink (854), Van Es (772), Esseboom (254), Van Ewijk (705), De Geus (395), Van der Giessen (276), De Graaf (488), Van der Graaf (840), Gravendeel (982), Van der Grient (842), Groeneveld (573), Groeneweg (559), Van der Have (790), De Heer (218), Herweijer (6), Van Hoek (912), Van 't Hof (479), Hollaar (284), Van Holst (409), De Jong (330), De Jongste (466), Kleinjan (44), Kluit (1), De Koning (514), Kooijman (14), Kraak (434), Kraijestein (816), Kruithof (722), Van Leeuwen (1061), Leeuwenburgh (216), Liefwaard (389), Van der Linden (277), Loose (386), Luchtenburg (956), Van Luik (878), Maasdam (528), Mol (727), Molendijk (490), Moret (610), Muller (435), Naaktgeboren (430), Niemantsverdriet (268), Den Ouden (394), Overwater (61), De Pee (733), Pierneef (401), Pieterse (1016), Polderdijk (600), Pot (320), De Raadt (579), De Regt (203), De Reus (538), Van Roon (554), Schelling (387), Schipper(s) (297), Van der Sijde (983), Sint Maartensdijk (432), Van der Sluis (213), Smaal (890), Snaaijer (782), Spaan (433), Steenberg (606), Stolk (455), Tol (358), Vaandrager (764), Verduijn (883), Verloop (497), Vermaas (52), Verrij (853), Vink (889), Visser (417), De Vlaming (950), Vlaskamp (951), De Vos (940), Vrijland (941), Van Weel (1000), Van Wijngaarden (834), Willemstein (1041), Van der Willigen (831), De Winter (556), De Zeeuw (316), Zilverschoon (273).

A.O.M.

WAT DE KRANTEN ZEGGEN

In 1928 verschenen er in het Nieuwsblad diverse artikelen over de Dordtse Kil, naar aanleiding van de ingebruikname van het zogenaamde "Nieuwe Veer", tussen 's-Gravendeel en Wioldrecht. Hieronder volgt het tweede artikel uit de serie.

"De Kil, voorheen en thans,

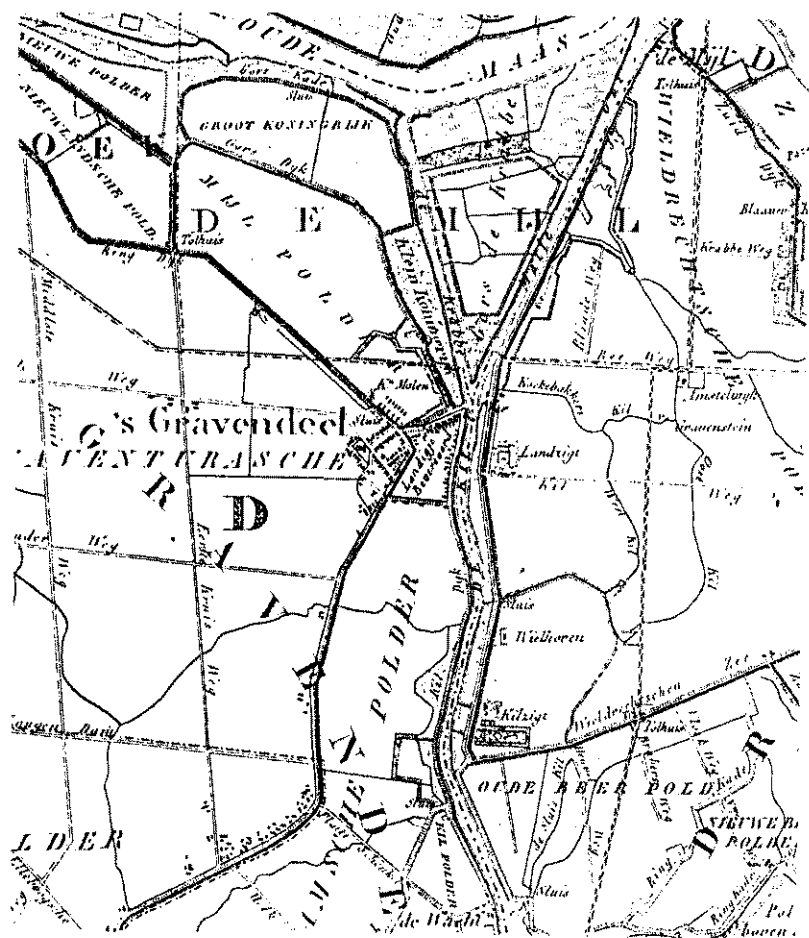
In een onzer artikelen over het 's-Gravendeelsche veer schreven we, dat meer dan honderd jaar geleden de rivier de Kil, een gegraven water, in lange niet de tegenwoordige diepte, breedte en beteekenis had. Langs de oevers dier rivier tierden in die dagen welig griendhout, biesen en riet, welke aanwassen een belemmering werden voor een behoorlijk scheepvaartverkeer. Dit baande zich destijds een weg vanuit de zeegaten en het zuiden door het Hollands Diep, de Kil, de Oude Maas naar Rotterdam. Uit den tijd, waarvan wij hier spreken, deelen wij mede, dat op de punt van den tegenwoordigen Krabbepolder een loodshuis stond; elk schip, dat uit 't Hollands Diep, de Wacht passeerde (douanewacht ingesteld ten tijde der Fransche Overheersching, vandaar de beteekenis), kreeg bij 't Loodshuis een loods aan boord, om het vaartuig ter bestemde plaats te brengen. Alhoewel sinds jaar en dag verdwenen, stond in de onmiddellijke omgeving van dat gebouw nog een z.g. kokerij. De ouderen van dagen spreken nu nog bij overlevering van "de kokerij". De beteekenis van dit woord is ontleend uit den tijd, toen ook uit deze gemeente verscheidene menschen voor hun levensonderhoud mede ter walvischvangst voeren en boven hun loon nog eenige bijverdiensten maakten door het uitkoken van walvischrestanten. Walvischkaken werden te dien dage door eenige boeren voor hun vee als wrijfpaal in de weiden geplaatst. Een der oudste woningen van 's-Gravendeel, nabij de Kaai, moet voortst nog daksparren bevatten, van voornoemde kokerij afkomstig.

In later tijden werd ten noorden van de haven een recht-hoekige strekdam gelegd, evenwijdig aan den z.g. Mijlpolderse Zeedijk (Gorsdijk), waarbij de door gang tot de

"Krabbe" werd vernauwd, terwijl verder halverwege dezer vaart een afsluitdam werd aangelegd, een en ander om de aanslibbing te bevorderen. Daardoor moesten alle schepen voortaan door het verbeterde Mallegat en kwam de Krabbe als zoodanig te vervallen voor de scheepvaart naar de Oude Maas.

Toen de scheepvaart zich ging ontwikkelen werden de oeveraanwassen zooveel mogelijk weggenomen voor dijk- en rivierverbetering. Aan de binnenzijde van den Kildijk werd o.a. ook nog een griend aangetroffen, die later tot tuinland ontgonnen, hier en daar beenderen en plankresten aan de oppervlakte bracht. Hier hebben wij het oog op het tuinland in den Trekdam, om zijn historische beteekenis jarenlang en nog het "Engelsche kerkhof" genaamd, waar menig varengast ten tijde van de z.g. Vaart, gestorven aan een destijds heerschende ziekte, begraven werd. Het was in de jaren omstreeks 1878, dat de Kildijk in den Trekdam en verderop vergraven werd en eenigszins landwaarts naar polderzijde, de "nieuwe" dijk werd gelegd, een belangrijke verbetering waarbij ook kleine krommingen werden weggevoerd. Daarbij werden de laatste buitendijksche griend- en rietlanden weggevoerd, en als vletgrond gebezigd voor den nieuwen dijk, zooals hij tegenwoordig is, welke ook verder met den grond van den ouden, vergraven dijk werd aangelegd. Het loopt derhalve over een tijdperk van ruim vijftig jaar, dat de Kil aldaar haar tegenwoordige breedte heeft verkregen. Daarbij kwam de keibezetting, met de zinkstukken, waartusschen perkoenpalen de afscheiding vormden. Eerder werden de oevers versterkt met bazaltsteen, tusschen zogenaamde vlechttuinen, doch meer practisch en doeltreffend kwam later eerstgenoemde harde bedekking of belegging voor oeverbekleding voor.

Het scheepvaartverkeer uit het zuiden naar 't noorden, uit België via Hollands Diep en Kil naar Rotterdam, of Merwede naar Duitschland en omgekeerd, zonder nog van de zware lichters en de groote zeestoomers te spreken, is dank zij de gestadige verbetering van deze rivier belangrijk toegenomen, mede door de groote diepte, waarop dit vaarwater gebracht werd.

's-Gravendeel en de Kil rond 1900.

De dijken werden in den loop der tijden nog meer versterkt, verbreed en opgehoogd, en daarmee hield de plaatselijke verbetering nabij het Veer gelijken tred, totdat, nu het Veer niet meer aan het Rijk behoort, na jaren lang verpacht te zijn, het eenige jaren geleden in exploitatie is gekomen bij de gemeente Dordrecht, welke, gelet op de lokale moeilijkheden, thans den aanleg van een geheel nieuw veer uitvoert, ten noorden van de haven, zooals reeds eerder beschreven.

Is dus eenerzijds de Kil als scheepvaartweg van groote beteekenis geworden in den loop der tijden (vóór 1870, toen de Moerdijk Brug er nog niet lag, onderhield een Belgische Spoorboot-Maatschappij reeds het verkeer met den zuidwal en Rotterdam), anderzijds ging ook het moderne verkeer te land zulke groote eischen stellen, dat voor een vlugge, gemakkelijke en praktische communicatie van de oevers, die moeilijkheden door verbetering niet konden worden uiteengeschakeld en overgegaan werd tot bedoelden veer-aanleg, waarmee men thans aan Wieldrechtsche zijde druk bezig is. Wat verder een belangrijke verandering geworden is in den laatsten, is de doorgraving halwege van den 's-Gravendeelschen (Dordtschen dijk) voor het maken van de bekende Zeehaven, met bijbehorende werken als kademuuren, kranen opslagplaatsen, handelsterreinen, enz., de N.V. Stikstofbindings Industrie 'Nederland', de Staatsspoor-Creosooteer-Inrichting e.a., waar de grootste zeeboten een los- en ladingplaats vinden, rechtstreeks uit de Kil te bereiken. Dichtbij Gips' Houtbereiding, voorts een kolenopslagplaats (voorheen een Marine-Etablissement, een Kunstmeststofsilo, een Asphaltfabriek, enz. de Handelskade, alle langs de Kil.

Van de plaats der Zeehaven uit, wordt een weg naar zee ontworpen. Het is de bedoeling, het naastbij-tegenoverliggend deel van den Krabbepolder door te graven en verder den weg te regelen door de Oude Maas, met welke uitdieping en verbetering men dan ook alreeds druk bezig is, teneinde die als onderdeel van den grooten, nieuwen verkeersweg naar zee te doen beantwoorden aan de eischen voor de groote vaart, den Nieuwen Dordtschen Waterweg. Uit bovenstaand moge blijken, hoe de Kil zich als verkeersweg gewijzigd heeft en welke veranderingen en verbeteringen werden en nog worden aangebracht in de onmiddellijke nabijheid, welke alle ten goede komen aan het hedendaagsch scheepvaart-, handels- en passagiersverkeer in deze omgeving. Wat de oeververbinding en de dijkverbetering langs deze rivier betreft, moet worden opgemerkt, dat de desbetreffende waterschapsbesturen zoowel aan deze als aan gene zijde (bestuur Oost-Hoeksche dijken en Vierpolders) in den loop der jaren, ten koste van zware, geldelijke

offers een belangrijk en nuttig werk verricht hebben in het algemeen belang, terwijl van Waterstaatswege de noodige aandacht geschonken werd aan een het peil der rivier, waardoor de grootste schepen ten allen tijde konden passeeren. Op een kaartje van de Zuid-Hollandsche eilanden en rivieren van 1421 komt de Kil nog niet voor. Daarop treft men slecht het kleine riviertje de 'Dubbel' aan (Dubbeldam). In later jaren werd de Kil gegraven, welke thans een der belangrijkste van de vier Dordtsche rivierwegen geworden is. Deelen wij ten slotte nog mede, dat de houtzaagmolens e.a. langs de Kil onder Dordrecht verdwenen zijn, en blijkens bovenstaand, zich meer moderne bedrijven ter plaatse hebben gevestigd, waar, behalve in de etablissementen bovengenoemd, ook hierin werklieden uit onze gemeente hun arbeid verrichten."

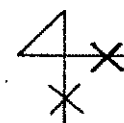
P.J.P.

HISTORISCH ALLERLEI

GRAFZERKEN IN DE NED. HERV. KERK VAN OUD-BEIJERLAND

De restauratie van de Nederlandse Hervormde kerk van Oud-Beijerland is voltooid. In de achterliggende maanden heeft de Dorpskerk onder andere een nieuwe vloer gekregen waarin een flink aantal grafzerken te zien is die tot nu toe onder de oude planken verborgen waren. We wisten overigens wel van het bestaan van die zerken want er is een lijst met 57 opschriften, samengesteld in de jaren 1926 (De Nederlandsche Leeuw: kolom 72 t/m 76, door W.A. van Rijn) en 1968 (Ons Voorgeslacht pag. 34 t/m 41, door P. Doolaard) bij uitbreidings- en vernieuwingswerkzaamheden. Door slijtage en beschadigingen kunnen sommige zerken niet ontcijferd worden. Zoals in veel kerken het geval is zijn ook hier in 1795 bijna alle afbeeldingen op het wapenschild weggehakt. In overleg met Monumentenzorg heeft men 39 zerken in de nieuwe kerkvloer opgenomen. Drie ervan bevatten geen namen of tekst. Ik geef hieronder de beschrijving, hier en daar verbeterd en aangevuld, te beginnen bij de toreningang. Achter het volgnummer staat tussen haakjes het nummer van de oude lijst, met uitzondering van 1 en 12 die kennelijk toen nog niet bekend waren. Rechts vindt u een nummer dat op de grafzerk voorkomt.

1	Dit is het sueppultu van Aert Aerense van der Geer
Hier leyt begraven Neeltien Aryens de huijsvrouw
van Aert van der Geer sterf den 14en october 1655.	132
2 (51)	Rustplaetse van Katarina Cornelis Vinck, die eerst
huisvrouw was van Ian van de Graef, sij sterf den
29 April 1652 oud 49 iaren ende hij (verder niets vermeld)	182
3 (45)	Hier leyt begraven Willem Jacobsen de Baen out synde
59 jaeren ende sterf den 10 October anno 1651.
(Ruitvormig wapenschild, voorstelling uitgebeiteld)	198
4 (9)	Eigen gecogt graf.
Hier leyt begraven mejuffrouw Petronella den Boer, in
haar Ed. Leven echtgenote van den Heere Adriaan van
der Geer Az sterft in den Heere 7en mey 1820 in den
ouderdom van bijna zes en veertig jaren.	
5 (29)	Hier leyt begraven Lysbeth Staesen, Huysvrouw van
Aryen Tuenissen Backer sterf den 13 April 1647.	
6 (17)	Hier leyt begraven Pieter Foppensen hij sterff den 23
october anno 1641 out synde 62 jaeren ende Elisabeth
Leenders sij sterff den 20 december anno 1648 out
synde 75 iaren.	
7 (4)	(In verdiept rond een wapenschild waaronder):
_ 1650 out 22 jaar ende Magdalena Joris Hopsomers
moeder van den voornoemden Oudeneijck oudt 62 jaer
is ghestorven op den 21en augustus 1666.	123
8 (32)	Hier leyt begraven Elisabet Laurens Huysvrou van Ian
Stevense Kapiteyn sterf den 1 Ianvary 1649 out synde
73 iaren.	130
9 (6)	Hier leit begraven Aeriaenken Anthonis Jaspers z.d. sy
sterf den 26en october anno 1615
(Hieronder het wapen bestaande uit een schild beladen
met 3 lopende eenden: 2 boven, elkaar aanzierend, de
onderste, groter, naar rechts ziende)	

- 10 (33) (Voorstelling op het wapenschild uitgekapt) 69
 Hier leyt begraven Pieter Dirckse Visser sterf den 10
 October int Jaer 1645 oudt 64 Jaer ende syn huysvrou
 Aeltien Dierckx sterf den ..3 September int yaer 1631
 out 52 Jaer
- 11 (30) (Voorstelling op het wapenschild weggebeiteld. Helm- 72
 teken: een vlucht)
 Hier leyt begraven Adriaen Iorisse Hopsomer in siin leven
 Diickgraef van de suitt Beierlanden en den Polder
 Eendracht Diickheemraet van Out en Niewv Beierlant
 mitsgaders Rentmeester van den Hoochedelen Heer van
 Braeckel out 69 Iaren gestorven den 11 October A° 1676.
 (Daaronder):
 Hier leyt begraven Yoris Adriaensz Hopsomer gestorven
 int Yaer An° 1651.
- 12 Hier leyt begraven Maertije Leenders de Recht huisvrou
 van Arijen Arijnse van der Yacht oudt 20 ijaer sterf den
 18 Augusti Anno 1659.
- 13 (31) Hier leyt begraven Annetgen Cornelisdochter Robbe in 75
 haer leven geweest de huysvrou van Dirck Adrijaensen
 Luchtenburgh out ontrent 57 Jaer is gestorven den 7 Iuny
 Anno 1640.
- 14 (26) Sepulture van Adriaen Cornelissen van Rooijen sterf den 78
 5en November A° 1616.
 (Hieronder):
 Hier leyt begraven Adrianus van Berkel obijt Den 11den
 Januari 1699 out 25 jaeren 8 maenden.
 (Voorstelling op het wapenschild uitgekapt)
- 15 (40) (Voorstelling op het schild uitgekapt. Geen helmteken)
 Hier leit begraven Dierick Adriaenszoon van Driel. Hi
 sterf in den 17 December anno 1594.
- 16 (37) (Alliantiewapen. Op de schilden valt niets meer te onder- 63
 scheiden. Geen helmteken)
 Rustplaetse van Cornelia Cornelis van Royendr huisvrou
 van Ian Cornelisz Robbe out sijnde 57 jaren sterf den 7

October 1659 ende Geertruijt Ians Robbedr out sijnde 21
 jaren sterf den 2 February 1653.

- 17 (36) (Alliantiewapen. Op de schilden valt niets meer te onder- 65
 scheiden. Geen helmteken)
 Hier leyt begraven Stijntge _ de huisvrou van Hendrick
 Govertse van Ravesway sterf den _ Febr van Ano 1635
 oudt _ jaer ende Meijnngen Jacobsdr van Roijen sijn
 tweede huisvrou sterf den 1en October Anno 1648
 oudt 48 jaeren.
- 18 (35) (Alliantiewapen. Op de schilden valt niets meer te onder- 66
 scheiden. Helmteken: een vlucht)
 Hier leyt begraven Cornelija Cornelisdr de huisvrou van
 Adrian Jacobs van Royen sterf den 21 Juny Ano 1642
 oudt 40 jaren ende Machteld van der Graef sijn twee
 huisvrou sterf den 29 November anno 1644 oudt 43
 jaren ende de Heer Dijcgraef Adryan van Royen sterf
 den 13 Desember ano 1657 oudt 58 jaeren.
- 19 (34) (Alliantiewapen. Op de schilden weinig meer waar te 67 - 68
 nemen. Helmteken: een vlucht)
 Hier leijt begraven Jacob Cornelis van Roijen sterff
 den 16en Maert 1618 out 53 jaer ende sijn huisvrou
 Trijntgen Pouwels Dr sterff Den _ December 1632
 out 54 jaer ende Pouwels Jacobs van Roijen sterff
 den 20ste January 1626 out 29 jaer
 (Weer een alliantiewapen)
- Dirck Visser in sijn le- Adriana Verschuering Huijs-
 ven rentmeester en Pen- vrou van Dirck Visser Rent-
 ninckmeester van de Zuijt meester en penninckmr van
 Beyerlanden obijt den 30 de Beierlanden obijt den 3en
 Ianvary 1691 out 62 jaren. November 1678 out 50 jaren.
- 20 (54) Hier leyt begraven Cornelis Iacobse van Esch is gestorven 48
 op den 24 February Anno 1669.
 Hier leyt begraven Jacob Cornelise van Es sterf den 1 Fe-
 bruary 1674 zijnde 68 jaren ende zijn vrouw Fijchie Jans
 Bos sterf den 12 october 1680 out zijnde 79 jaren.

- 21 (21) (Op de steen stond een randschrift dat was uitgebeiteld 51
 maar de naam Jochensen was nog te lezen)
 Hier leggen begraven Gerrit Jansz van Sassem in sijn
 leven afslager van de visch is gestorven op den 7en
 december anno 1636 oudt siinde 79 iaeren mit sijn
 huisvrouw Cuniera Jacobsdr is gestorven den eersten
 december anno 1622.
 (Hieronder een wapen met als helmteken: helm met
 antieke vlucht. Daaronder nog een wapenschild)
- 22 (14) (Praai bewerkte steen. Het schild gekroond met helm en 52
 antieke vlucht. Vier kwartieren):
 Pandelaert Muijsenhol
 van der Moere Lhermyte
 Hier leyt begraven den Ed Heere Iohan Pandelaert _
 van Beyerlant sterf den _ iouffrou _ huijsvrouw _ october
 Den Ed Heer Gillis Pandelaert Rentmeester van de
 Beyerlant sterf den 10 yanvary 1657.
 iouffrou Abigail van Muijshole sijne huijsvrouwe
 sterf den 27 ianvary (?) 1648
- 23 (12) Hier leyt begraven Baertgen Cornelijns in haer leven 54
 huisvrouw van Aryen Pietersen Baeckelaer sterff den
 twaalfden maert anno sestyen hondert drye ende
 dartigh out sijnde viftygh yaren.
 Ende Tuenis Aertsse Verstolck in sijn leven scheepen
 alhier out sijnde 56 ijaeren sterft den 7 october 1668
 mitsgaders Neeltien Jans van Emmerseel sijn huisvrouw
 out sijnde 51jaeren sterft den 29 september 1666.
- 24 (Zerk zonder opschrift. Boven staat: IA. Onder: WA)
- 25(13,48) Hier leyt begraven Wouter Anthonisse in sijn leven 56
 heemraet van Out Beyerlandt sterff den 4 november
 out 73 jaar anno 1650.
 Hier leyt begraven Ianneken Adriaens dochter in haer
 leven huisvrouw van Wouter Teunisen sy is gestorven int
 jaer onses Heer Anno 1647 den dertiendn december.
 Hier leit begraven Adriaan Claasen Goudswaart in zijn
 leven dijckgraef ende schepen van Bekelinge is in den
 Heere gerust op den 24 December Anno 1683 out zijnde

68 jaren ende Sijtie Jillis Vync zyn huysvrou sterf den 20
 Mey Anno 1685 out zijnde 70 iaren.

- 26 (11) (In verdiept rond: wapenschild gedekt met helm) 57
 Hier leyt begraven Engel Dirckz Visser Ouderling out
 synde 69 jaer sterf den 27 september 1654.
- 27 (42) Hier leijt begraven Jochem Hendricksen Kranendonck 59
 gestorven op den 12en Feberwary 1652.
- 28 (41) (Op het wapenschild niets te onderscheiden. Helmteken: 60
 een vlucht. Onderaan de zerk):
 Hier leyt begraven Maria Gisbrechts van der Brouck
 sterft den 8 Mey 1651.
- 29 (39) (De voorstelling op het schild uitgekapt. Helmteken: een 61
 vlucht)
 Hier leyt begraven Bastiaen Odulphusen van der Houck
 in sijn leven schepen ende Heemraedt van Out Beierlandt
 naer dat hij 71 Yaeren was oudt ende over de viftich
 Yaeren getrouet met sin eerste huisvrouw ende Cunera
 Hendricxdr sijn Huijsvrouw sterft den 3e aug 1651.
- 30 (5) Hier leit begraven Geerit Teunisse Pappe yn sin leven was 62
 armeester van Out Beierland.
 (Hieronder een huismerk)
- 31 (55) Hier leyt begraven Cornelis Aryensen Weijer sterf den 23 28
 mey 1650 out synde 70 jaer ende sijn huysvrou Bestiaentie
 Cornelis sterf den 20 iuly 1652.
- 32 (23) Hier leyt begraven Cornelis Iansen van Sydervelt 32
 out sijnde 78 iaren sterf int iaer ons Heeren 1628
 op den 5 dach van Mey.
 (Hieronder wapenschild)
 Ende Flortyen Ians sin huysvrou sterft op den 26
 maert 1650 out sinde tachtigh iaer.

- 33 (22) Hier leyt begraven Hendrckie Goosens de huisvrouw 34
 van Pieter Verhagen sterff den 8en Mey An^o 1661
 ende Leendert Pieter Verhagen out ontrent 47 iaren
 is gestorven op den 17en augustus anno 1670.
 (Hieronder wapenschild gedekt met helm)
- 34 (Zerk zonder opschrift) 71
- 35 (Zerk zonder opschrift. Boven: I.W.D.R, daaronder een 126
 verdiept wapenschild)
- 36 (20) (Rijk versierde en geornamenteerde steen met wapen- 39 - 40
 schild en helmteken: een helm met een vlucht)
 Hier leyt begraven Jan Pieters Bijl out 77 jaer sterf
 den 20 augusty 1619
- 37 (24) Hier leyt begraven Clementia Jans dochter in haer 43
 leven huisvrouw van Willem Janssen van der Graeff
 sterft den 10en december Ao 1632.
 Ende de selve Willem Jans van der Graeff sterff den
 1en January A^o 1651 oud 79 iaren.
- 38 (16) Hier rust Abiguil Antonisdr huisvrouw was van Adriaen 44
 de Vlieger sterft de 3 augustus Anno 1652 out sinde 72
 iaeren ende Adriaen de Vlieger in sijn leven ouderlinch
 van Out Beyerlant.
- 39 (28) Hier leyt begraven Iacop Pietersen Slijckboer sterff den
 5 Februwary Anno 1648.
 Ende Pieter Jacobsz Slijckboer sterf den 16 Mei 1659.

J.W.